

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Lisans Eğitiminde Tarihsel Roman Kullanımına İlişkin Görüşleri

Burcu KAYMAK¹

Makale Bilgisi

Özet

Alınma Tarihi
03.01.2019

Düzeltilmiş Hali Alınma Tarihi
05.04.2019

Kabul Tarihi
16.04.2019

Yayınlanma Tarihi
30.06.2019

Bu araştırmanın amacı; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının lisans eğitiminde tarihsel roman kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Nitel araştırma yöntemine uygun olarak hazırlanan çalışmada olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin güneybatısında bulunan bir üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim gören 50'si 4. sınıf, 30'u 1. sınıf olmak üzere toplamda 80 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğrencilere yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan, dört açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu uygulanmıştır. Veriler, nitel veri analizlerinden olan betimsel analize göre analiz edilmiş ve öğrenci görüşleri çeşitli kategoriler altında toplanmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının tarihsel romanlar vasıtasıyla ders işlenmesini genel olarak faydalı buldukları ve olumlu yönde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Tarihsel Roman, Öğretmen Adayı.

¹ Sorumlu Yazar: Doktora Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye. burcukocabiyik1991@gmail.com. ORCID ID: [0000-0003-0551-584X](https://orcid.org/0000-0003-0551-584X)

Social Studies Teacher Candidates Views on Historical Roman Use in Undergraduate Education

Article Info

Abstract

Received
03.01.2019

Revision Received
05.04.2019

Accepted
16.04.2019

Published Online
30.06.2019

The purpose of this research; The aim of this course is to determine the opinions of prospective social studies teacher candidates about the use of historical novels in undergraduate education. Qualitative research method and phenomenological research design was used in the research. The study sample in the 2018-2019 academic year studying at a university in southwest Turkey in the Faculty of Education 50 4th grade, 30 in total, including 80 Social Studies Teacher Candidates 1st class is composed. The interview form was composed of four open-ended questions, which were prepared semi-structured. The data were analyzed according to the descriptive analysis of the qualitative data and the student opinions were grouped under various categories. In the research, it was concluded that prospective teacher candidates generally found the course work to be useful through historical novels.

Keywords: Social Studies, Historical Novel, Teacher Candidates.

GİRİŞ

Sosyal bilgiler; konusunu insandan alan, içerisinde insan yaşamının farklı safhalarını barındıran disiplinler bütünüdür. Şimşek (2006a)'e göre sosyal bilgiler; beşeri ve toplumsal içerikleri konu edinen, bireyin bu bağlamda ilişkilerini belli bir süreç içinde disiplinler arası yaklaşımla ele alıp; demokratik değerlerle donatılmış, düşünen, sorgulayan vatandaşlar yetiştirmeyi hedefleyen multidisipliner bir alandır. Bu sebeple; Demir ve Akengin (2014); ekonomi, coğrafya, arkeoloji, antropoloji, hukuk, siyasal bilimler, felsefe, tarih, sosyoloji, sanat, din, matematik, edebiyat gibi alanların sosyal bilgiler için sistematik olarak bir çalışma alanı oluşturduğunu ifade etmişlerdir.

Sosyal bilgiler, "bireyin toplumla uyumlu yaşaması ve iyi bir yurttaş olması için 'toplumsal kişilik' kazandırmayı amaçlamaktadır" (Aykaç, 2007). İyi ve sorumlu vatandaşlar yetiştirebilmek için; temel beceri, tutum ve değerleri kazandırması hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda sosyal bilgiler dersinin cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren temel ders kapsamında okutulması sürdürülmüştür (Beldağ ve Aktaş, 2016).

İyi bir yurttaş yetiştirilmesi için öncelikli olarak bireye vatan sevgisinin kazandırılması gerekmektedir. Bunun için de bir takım yazılı materyal ve edebi ürünlerden yararlanılması, belirlenen hedefler doğrultusunda destekleyici bir rol oynayacaktır (Yeşilbursa ve Sabancı, 2015).

Alan yazına bakıldığında, Türkiye'de edebi eserlerle ders işlenmesinin sağlanması konusundaki çalışmaların yetersiz kaldığı gözlenmektedir. Batı ülkelere bakıldığında ve özellikle de İngilizce alan yazın tarandığında, dikkat çekici derece bol kaynağa ulaşmak mümkündür. Bunun da sebebi çok eski tarihlerden itibaren bir eğitim aracı olarak edebi ürünlerden faydalanılmasının öngörülmüş olmasıdır. Hatta edebi eserlerden olan tarihsel romanların, tarih öğretiminde kullanılmasına yönelik olarak J.J. Rousseau'nun 1762 yılında yazdığı Emile isimli eserinde Robinson Kruze'nun okutulmasını önermesi, bu görüşü destekler niteliktedir (Şimşek, 2006b).

Öğretimde edebi eser kullanımı; kalıcı, etkili, özlü ve kolay anlaşılabilirlik yönlerinden dolayı; kültürel farklılıkları kavrama noktasında kolaylık sağlaması, öğretimde ve konularda ele alınan zamansal olaylara somutluk katması gibi bir takım önemli işlevsel özellikleri taşımaktadır. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersinde kullanılacak edebi ürünleri şu şekilde sıralayabiliriz: "Efsaneler, Destanlar, Masallar, Bilmeceler, Atasözleri, Hikâyeler (Öyküler), Halk şiiirleri (Türküleri), Şiiirler, Tarihi romanlar, Gezi yazıları, Keşifler, Denemeler, Makaleler, Fıkralar, Belgeseller, Biyografiler, Biyografik romanlar, Monografiler Söylevler, Tiyatro eserleri, Anılar, Mektuplar" (Demir ve Akengin, 2014).

Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünlerden faydalanılması, öğretim için yıllardır söylene gelmiş "sıkıcı", "kuru bilgi yığını", "yaşamla ilişkisi kopuk" ifadelerinden ziyade, bireyin ihtiyacına göre revize edilmiş bir yönelimi mümkün kılacaktır. Aynı zamanda Şimşek (2006c) çalışmasında, ders kapsamında edebi ürün kullanımının "duyuşsal alana yönelik kazanımlarında anlamlı bir etkiye sahip olduğu" bilgisini de ortaya koymuştur.

Öğretme noktasının "başlıca önemli sorunlarından biri, öğrencinin derse olan ilgisini artırarak motive edici ders anlatımının sunulmuyor olması" dır. Bu noktada motive edici bir takım yöntemlerle, farklı öğretim metodlarıyla öğrencinin derse olan ilgisinin arttırılmaya çalışılması oldukça önemlidir. Bu yüzden de edebi ürünlerden yararlanılması, soyut kavramların somutlaştırılmasına yardımcı olarak, yaratıcı düşünme yetisinin pekişmesini

destekleyecektir. Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürün kullanımı ile öğrenenin pek çok duyu organına hitap ediliyor olması da öğrenmeyi kolaylaştıran yadsınamaz bir gerçekliktir (Kocabıyık Kaymak, 2016).

Öğretim kapsamında kullanılacak edebi ürünlerden olan tarihi romanlar, “uzun tahkiyeli tarihsel eserler” olarak adlandırılmakta ve bu eserlerin genel olarak öğretimi destekleyici nitelik taşıdığı söylenmektedir. Romanlarda geçen zamansal periyotlar “o devrin insanının değerler sistemine bakışını ve gelecek zamanların müstakbel eşkalini” içermesi bakımından oldukça kıymetlidir. Sanat değeri yüksek olmamakla birlikte, hem içeriğinde tarihsel bilginin yer alması, hem tarihi sıklıktan öğretmeye çalışması ve beraberinde tarihi sevdirebilmesi bakımından tarihsel konulu romanların öğretimde kullanılması, çok önemli bir yer taşımaktadır (Şimşek, 2006c).

Tarihsel romanın doğuşunun İskoç Sir Walter Scott’un eserlerinden ortaya çıktığı ön kabulü bulunmaktadır. Scott eserlerinde; İngiltere, İskoçya ve Avrupa’daki feodal toplum yapısının canlı bir portresini yansıtmıştır. Daha sonra Fransa, Amerika gibi ülkelerde tarihsel konuların edebiyatla birleşiminden ortaya çıkan tarihsel içerikli romanlar yazılmaya devam etmiştir. Türkiye’deki örneklerine baktığımızda ise Malkoçoğlu, Battal Gazi gibi tarihsel hikayelerin ortaya çıktığı görülmektedir. Tarihsel romancılar bakımından incelendiğinde ise Namık Kemal, Ziya Gökalp, Kemal Tahir, Mustafa Necati Sepetçioğlu, Tarık Buğra gibi önemli isimler bulunmaktadır. Bu yüzden sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel roman ve hikayelerin kullanılabilirlik alanları değerlendirildiğinde öğretime sağlayacağı etkiler oldukça kıymetlidir (Ata, 2000).

Güncellenen Sosyal Bilgiler 2017 Lisans Programı’nda yer alan derslerden; Sosyal Bilgiler Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları, Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat, Öğretmenlik Uygulaması I, Öğretmenlik Uygulaması II dersleriyle öğretmen adayı Sosyal Bilgiler dersi kapsamında kullanılan öğretim yöntemlerini ve kullanılacak edebi ürün materyallerini gerek teorik gerekse uygulamalı olarak derslerde nasıl yararlanılacağı noktasında farkındalık yaratacaktır (YÖK, tarihsiz). Ayrıca programda yer alan Sosyal Bilgiler Ders Kitabı incelemeleri seçmeli dersi ile de ortaokulda okutulan ders kitaplarında edebi ürünlerin nasıl yer aldığı, sosyal bilgiler öğretmenliği lisans bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına bir ders kitabı üzerinden inceleme olanağı da sunmaktadır (Yeşilbursa ve Sabancı, 2015).

Sosyal bilgiler dersinde edebi ürünlerin kullanılması üzerine günümüzde çeşitli çalışmalar olsa da geleceğin yeni nesillerinin yetiştiricileri olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, tarihsel romanların bu ders kapsamında nasıl kullanılacağına dair ne yazık ki tam olarak yeterli donanıma sahip değildirler (Yeşilbursa ve Sabancı, 2015). Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının daha lisans eğitiminde tarihsel romanlardan faydalanılarak öğrenimlerini sağlamaları oldukça önemsenmektedir. Bu yüzden de sosyal bilgiler öğretmen adaylarının lisans eğitiminde tarihsel romanların kullanılmasına ilişkin görüşlerinin tespit edilmesi ise oldukça kıymetlidir.

Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel romanların kullanımına yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

- 1- Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı kapsamında kullanılacak tarihsel romanlar ne gibi faydalar sağlayacaktır?

- 2- Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı kapsamında kullanılacak tarihsel romanların özellikleri neler olmalıdır?
- 3- Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programında kullanılacak tarihsel romanların hangi derslerde kullanılmasının uygun olabileceğini düşünüyorsunuz?
- 4- Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı kapsamında kullanılmasının uygun olduğunu düşündüğünüz tarihsel romanların isimleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma modellerinden olgubilimsel(fenomenoloji) desen kullanılmıştır. Fenomenoloji; duygusal, yoğun ve etkili insani tecrübeleri çalışmak için son derece uygundur (Merriam, 2013). Olgubilimsel çalışmalarının temel amacı, bir olguyla ilgili bireysel deneyimleri, daha genel bir seviyeye çekmektir (Creswell, 2007). Bu çalışmalarda genellikle bir olguya dair kişisel algıların ortaya çıkarılması ve bununla birlikte yorumlanması amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmada da Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının tarihsel roman kullanımına ilişkin görüşleri detaylı bir şekilde betimlenmiştir.

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın çalışma grubu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin güneybatısında bulunan bir üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim gören toplamda 80 sosyal bilgiler öğretmen adayından oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının 50'si dördüncü sınıf, 30'u birinci sınıf öğrencileridir. Çalışma grubunun cinsiyet dağılımları baz alındığında ise 46'sı erkek, 34'ü kadından oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri 2018- 2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak önce 5 adet açık uçlu sorunun bulunduğu yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Literatür taraması sonucunda hazırlanan görüşme formu 3 uzmandan (2 Sosyal Bilgiler, 1 Türk Dili ve Edebiyatı alanında) görüş alınarak oluşturulmuştur. Alınan görüşler doğrultusunda bir soru çıkarılarak soru sayısı 4'e indirilmiş ve gerekli ifade yanlışları giderilerek görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmadan elde edilen veriler, nitel veri analizlerinden olan betimsel analize göre çözümlenmiştir. Veriler önceden belirlenen temalara göre yorumlanmakta, aynı zamanda bireylerin fikirlerini etkili bir şekilde belirtmek amacıyla da doğrudan alıntılara yer verilmektedir. Amaç, verileri düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışmada betimsel analiz sonucu oluşan kategoriler frekanslara dönüştürülerek tablolştırılmıştır. Verilerin analizine uygun olarak öğretmen adaylarının cevaplarını belirtmek ve bu cevapları doğrudan alıntılarla ifade edebilmek amacıyla, öğretmen adayları (ÖA1, ÖA2...) şeklinde kodlanmıştır.

BULGULAR

1. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının lisans eğitimi kapsamında kullanılabilecek tarihsel romanların faydaları hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, Sosyal Bilgiler Öğretimi Lisans Programı kapsamında kullanılabilecek tarihsel romanların sağlayacağı faydalara ilişkin görüşleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretimi Lisans Programında Kullanılabilecek Tarihsel Romanların Faydalarına İlişkin Görüşler

Tarihsel Romanların Faydaları	f	Katılımcılar
Etkili Ders İşleme	21	ÖA10, ÖA12, ÖA13, ÖA14, ÖA15, ÖA21, ÖA27, ÖA28, ÖA33, ÖA39, ÖA40, ÖA43, ÖA45, ÖA51, ÖA55, ÖA56, ÖA62, ÖA69, ÖA73, ÖA77, ÖA78
Bilgilendirme/ Bilimsellik	16	ÖA1, ÖA8, ÖA9, ÖA16, ÖA19, ÖA24, ÖA26, ÖA32, ÖA33, ÖA46, ÖA55, ÖA63, ÖA64, ÖA70, ÖA71, ÖA79
Kalıcılık	15	ÖA6, ÖA11, ÖA12, ÖA15, ÖA16, ÖA20, ÖA22, ÖA42, ÖA53, ÖA57, ÖA58, ÖA60, ÖA65, ÖA74, ÖA80
Farklı Bakış Açısı	15	ÖA6, ÖA7, ÖA8, ÖA16, ÖA17, ÖA26, ÖA29, ÖA41, ÖA59, ÖA34, ÖA41, ÖA50, ÖA61, ÖA67, ÖA74
Genel Kültür	10	ÖA3, ÖA14, ÖA32, ÖA47, ÖA49, ÖA50, ÖA54, ÖA71, ÖA72, ÖA75
Somutlaştırma	10	ÖA1, ÖA9, ÖA12, ÖA18, ÖA23, ÖA27, ÖA35, ÖA45, ÖA51, ÖA76
Empati	6	ÖA7, ÖA8, ÖA10, ÖA40, ÖA48, ÖA53
Etkin Konuşma ve Diksiyon	5	ÖA1, ÖA16, ÖA31, ÖA54, ÖA62
Kültür/Medeniyet Bilinci	3	ÖA2, ÖA31, ÖA36
Bağlantılar Kurma	3	ÖA16, ÖA36, ÖA52
İlgi Çekicilik	2	ÖA3, ÖA15
Sosyal Bilgileri Sevdirmeye	2	ÖA22, ÖA77
Etkin Vatandaş Olma	1	ÖA52

Tablo 1’de öğretmen adaylarının, Sosyal bilgiler lisans ders programı kapsamında tarihsel roman kullanımının faydaları sorulduğunda; öğretmen adaylarının büyük bir bölümü *etkili ders işleme* (f: 21), *bilgilendirme/bilimsellik* (f: 16) ve *kalıcılık* (f: 15) ifadelerine yer verirken; çok az bir bölümü ise *etkin vatandaş olma* (f: 1) ifadesine yer vermişlerdir.

Öğretmen adaylarının görüşlerinden bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

Öğrencinin elinde kalıcı, somut bilgiler olmasını sağlar. (ÖA12)

Bilgi dağarcıkları gelişerek, ufuk açıcı etkiye ulaşır. (ÖA8)

Öğrenmenin kalıcılığının artması, bilgi dağarcığının gelişmesi ve kelime hazinesinin artmasını sağlar. (ÖA16)

Tarih öğretiminde fayda sağlar çünkü geçmiş ile bağlantıda önemli etkindir. Kültür ögesinin taşıyıcısıdır. (ÖA36)

Öğrencinin bilgi birikimini arttırır, genel kültür sağlar. (ÖA47)

Dersi eğlenerek ve kalıcı öğrenmeyi, öğrenirken tat almayı sağlar. (ÖA15)

Bireyde daha kalıcı olur. (ÖA53)

Görüşlerimizi geliştirir, yaratıcı düşünme sağlar. (ÖA41)

Empati ve saygı duygularını kazandırır. (ÖA8)

Bireysel ve algısal, tenkit, sentez becerisiyle katkı sağlar. (ÖA69)

Olgu, kavram, tanımlar arası bağlantı kurmayı sağlar” (ÖA16)

Öğrenciye Sosyal Bilgiler dersini sevdirmek gibi fayda sağlayacaktır. (ÖA22)

Daha etkin birey, vatandaş olunmasına katkıda bulunur. (ÖA52)

2. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının lisans eğitimi kapsamında kullanılacak tarihsel romanların özellikleri hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular

Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının, Sosyal Bilgiler öğretimi lisans programı kapsamında kullanılacak tarihsel romanların özelliklerine ilişkin görüşleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretimi Lisans Programında Kullanılacak Tarihsel Romanların Özelliklerine İlişkin Görüşler

Tarihsel Romanların Özellikleri	f	Katılımcı
Bilgilendirici	25	ÖA1, ÖA2, ÖA4, ÖA11, ÖA15, ÖA17, ÖA18, ÖA19, ÖA24, ÖA25, ÖA33, ÖA34, ÖA36, ÖA37, ÖA39, ÖA41, ÖA44, ÖA54, ÖA63, ÖA64, ÖA66, ÖA72, ÖA73, ÖA74, ÖA79
Akıcı	25	ÖA4, ÖA10, ÖA12, ÖA16, ÖA18, ÖA19, ÖA20, ÖA1, ÖA22, ÖA27, ÖA31, ÖA39, ÖA41, ÖA47, ÖA49, ÖA53, ÖA59, ÖA62, ÖA64, ÖA65, ÖA70, ÖA71, ÖA73, ÖA76, ÖA79
Açık/Anlaşılır	20	ÖA18, ÖA20, ÖA22, ÖA31, ÖA41, ÖA42, ÖA45, ÖA47, ÖA48, ÖA54, ÖA57, ÖA60, ÖA63, ÖA64, ÖA67, ÖA68, ÖA69, ÖA74, ÖA75, ÖA79
Gerçekçi	14	ÖA21, ÖA29, ÖA30, ÖA32, ÖA39, ÖA42, ÖA52, ÖA53, ÖA58, ÖA61, ÖA62, ÖA63, ÖA75, ÖA77
Nesnel	14	ÖA4, ÖA6, ÖA10, ÖA11, ÖA13, ÖA15, ÖA16, ÖA38, ÖA40, ÖA48, ÖA53, ÖA76, ÖA79, ÖA79
Konuya/Derse Uygunluk	8	ÖA4, ÖA28, ÖA48, ÖA51, ÖA60, ÖA68, ÖA72, ÖA75
Betimsel	7	ÖA12, ÖA17, ÖA19, ÖA22, ÖA23, ÖA43, ÖA57
Milli Benliği Geliştirici	6	ÖA35, ÖA54, ÖA56, ÖA61, ÖA67, ÖA68
İlgi Çekici	6	ÖA1, ÖA11, ÖA21, ÖA46, ÖA55, ÖA64
Eleştirel	5	ÖA50, ÖA52, ÖA69, ÖA72, ÖA77
Kronolojik	4	ÖA14, ÖA36, ÖA42, ÖA65
Sınıf Düzeyine Uygun	4	ÖA23, ÖA27, ÖA46, ÖA80
Evrensel	3	ÖA3, ÖA27, ÖA49
Farklılıklara Saygı	3	ÖA3, ÖA7, ÖA8
Bütüncül	3	ÖA5, ÖA9, ÖA28
Kültürel Konular	3	ÖA35, ÖA56, ÖA68
Tutarlı	2	ÖA2, ÖA61
Eğlenceli	2	ÖA15, ÖA34
Üst Düzey Düşünme Becerisine Uygun	1	ÖA16

Tablo 2’de öğretmen adaylarının, sosyal bilgiler lisans ders programı kapsamında tarihsel romanların özellikleri sorulduğunda; öğretmen adaylarının büyük bir bölümü *bilgilendirici* (f:

25), *akıcı* (f: 25) ve *açık/lanışılır* (f: 20) ifadelerine yer verirken, çok az bir bölümü ise *üst düzey düşünme becerisine uygun* (f: 1) ifadelerine yer vermişlerdir.

Öğretmen adaylarının görüşlerinden bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

- Kullanılacak romanlar merak uyandırmalıdır. (ÖA46)*
- Tek bir konudan ziyade farklı konularda da bilgilendirici olabilir. (ÖA4)*
- Evrensel değerleri işleyen bir tema içermelidir. (ÖA49)*
- Farklılıklara saygı gösteren romanlar olmalı. (ÖA7)*
- Dönemi anlatmalı, objektifliğini kullanmalı. (ÖA10)*
- Alanlar içinde bilgilerin tümüne ulaşılabilmesi önemli olmalıdır. (ÖA28)*
- Gerçeği bütünsel olarak ele almalıdır. (ÖA5)*
- Akıcı bir dil ile anlatılmış olmalı; olaylar, kişiler minimum kurgu içermeli ve kronolojiye dikkat edilmelidir. (ÖA65)*
- Gerçeği yansıtmalı, aşırı fantastik olmamalı. (ÖA62)*
- Seviye olarak uygun olmalı, lise dönemi romanları gibi olmamalıdır. Kısa/ uzunluğu fark etmese de olay olarak biraz daha derine inmelidir. (ÖA23)*
- Kültürel özellikleri taşınmalıdır. (ÖA35)*
- Tarihi bakımdan yararlı, milli bilini artıran, sade bilgilendirici olmalıdır. (ÖA54)*

3. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının lisans eğitimi kapsamında kullanılabilecek tarihsel romanların hangi derslerde kullanılabileceği hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular

Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının, Sosyal Bilgiler öğretimi lisans programı kapsamında kullanılabilecek tarihsel romanların hangi derslerde kullanılabileceğine ilişkin görüşleri Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretimi Lisans Programında Kullanılabilecek Tarihsel Romanların Hangi Derslerde Kullanılabileceğine İlişkin Görüşler

Tarihsel Romanların Kullanılacağı Dersler	f	Katılımcı
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I/II	41	ÖA2, ÖA4, ÖA5, ÖA7, ÖA8, ÖA9, ÖA10, ÖA12, ÖA13, ÖA14, ÖA15, ÖA16, ÖA17, ÖA19, ÖA20, ÖA23, ÖA27, ÖA28, ÖA31, ÖA35, ÖA40, ÖA42, ÖA43, ÖA44, ÖA46, ÖA47, ÖA48, ÖA49, ÖA50, ÖA52, ÖA53, ÖA54, ÖA56, ÖA58, ÖA59, ÖA64, ÖA65, ÖA66, ÖA72, ÖA75, ÖA79
Osmanlı Tarihi I/II	41	ÖA4, ÖA5, ÖA7, ÖA8, ÖA9, ÖA10, ÖA12, ÖA13, ÖA14, ÖA15, ÖA16, ÖA17, ÖA19, ÖA20, ÖA21, ÖA23, ÖA24, ÖA31, ÖA32, ÖA39, ÖA40, ÖA42, ÖA44, ÖA45, ÖA47, ÖA48, ÖA49, ÖA50, ÖA52, ÖA58, ÖA60, ÖA64, ÖA65, ÖA66, ÖA68, ÖA71, ÖA72, ÖA73, ÖA74, ÖA75, ÖA79
İslamiyet Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü	29	ÖA4, ÖA5, ÖA7, ÖA8, ÖA9, ÖA10, ÖA14, ÖA15, ÖA16, ÖA17, ÖA19, ÖA20, ÖA21, ÖA22, ÖA31, ÖA39, ÖA44, ÖA45, ÖA46, ÖA47, ÖA49, ÖA50, ÖA53, ÖA54, ÖA61, ÖA71, ÖA72, ÖA75, ÖA79
Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I/II	27	ÖA4, ÖA5, ÖA7, ÖA8, ÖA9, ÖA10, ÖA14, ÖA15, ÖA16, ÖA17, ÖA19, ÖA20, ÖA27, ÖA41, ÖA43, ÖA44, ÖA46, ÖA47, ÖA52, ÖA65, ÖA66, ÖA67, ÖA71, ÖA72, ÖA73, ÖA75, ÖA79

Sosyal Antropoloji ve Medeniyet Tarihi	26	ÖA4, ÖA5, ÖA7, ÖA8, ÖA9, ÖA10, ÖA14, ÖA15, ÖA16, ÖA17, ÖA19, ÖA20, ÖA32, ÖA40, ÖA43, ÖA44, ÖA46, ÖA47, ÖA49, ÖA53, ÖA71, ÖA72, ÖA73, ÖA75, ÖA76, ÖA79
İlk Türk İslam Devletleri Tarihi	26	ÖA4, ÖA5, ÖA7, ÖA8, ÖA9, ÖA10, ÖA14, ÖA15, ÖA16, ÖA17, ÖA19, ÖA20, ÖA22, ÖA35, ÖA43, ÖA44, ÖA45, ÖA46, ÖA47, ÖA49, ÖA50, ÖA53, ÖA63, ÖA71, ÖA75, ÖA79
Ortaçağ Tarihi	22	ÖA5, ÖA7, ÖA8, ÖA9, ÖA10, ÖA14, ÖA15, ÖA16, ÖA19, ÖA20, ÖA25, ÖA38, ÖA40, ÖA41, ÖA44, ÖA46, ÖA47, ÖA49, ÖA71, ÖA72, ÖA75, ÖA79
Yeni ve Yakınçağ Tarihi	22	ÖA4, ÖA8, ÖA9, ÖA10, ÖA14, ÖA15, ÖA16, ÖA17, ÖA19, ÖA20, ÖA25, ÖA43, ÖA44, ÖA46, ÖA47, ÖA48, ÖA52, ÖA71, ÖA72, ÖA75, ÖA79, ÖA80
Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat	7	ÖA4, ÖA9, ÖA10, ÖA24, ÖA40, ÖA48, ÖA61
Türk Eğitim Tarihi	6	ÖA4, ÖA8, ÖA14, ÖA15, ÖA64, ÖA72
Vatandaşlık Bilgisi	5	ÖA7, ÖA8, ÖA16, ÖA17, ÖA71, ÖA77
Siyaset Bilimi	5	ÖA39, ÖA46, ÖA69, ÖA79, ÖA80
Türk Dili I/II	2	ÖA30, ÖA78
Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İncelemesi	1	ÖA3
İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi	1	ÖA57

Tablo 3’de öğretmen adaylarının, sosyal bilgiler öğretimi lisans programında kullanılacak tarihsel romanların hangi derslerde kullanılacağına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışıldığında; öğretmenlerin büyük bir bölümü *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I/II* (f: 41) ve *Osmanlı Tarihi I/II* (f: 41) derslerini, çok az bir kısmı ise *Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İncelemesi* (f: 1) ve *İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi* (f: 1) derslerinde tarihi romanların kullanılacağı görüşündedirler. Öğretmen adayları genel olarak tarih öğretiminde tarihsel romanlardan faydalanılmasının uygun olacağını belirtmelerinin yanı sıra; bazı coğrafya, arkeoloji, sanat ve estetik gibi derslerde de bu tarihi romanlardan faydalanılabileceğini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının görüşlerinden bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

Arkeoloji, antropoloji, tarih içerikli diğer derslerde de kullanılabilir. (ÖA4)

Coğrafya, sanat ve estetik vb. dersler de kullanılabilir. (ÖA5)

Biraz coğrafyada kullanmak zor olabilir ama yine de kesinlikle kullanılmasını tavsiye ederim. (ÖA15)

Sosyal bilgiler bütün dersleri kapsayan bir alan olduğu için her derste kullanılabilir. (ÖA1)

Coğrafya, psikoloji, antropoloji gibi derslerde yardımcı olur. (ÖA32)

4. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının lisans eğitimi kapsamında kullanılacak tarihsel romanların isimleri hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular

Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının, Sosyal Bilgiler öğretimi lisans programı kapsamında kullanılacak tarihsel romanların isimlerine ilişkin görüşleri Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretimi Lisans Programında Kullanılabilecek Tarihsel Romanların İsimlerinin Neler Olduğuna Dair Görüşler

Tarihsel Roman İsimleri	f	Katılımcı
Ateşten Gömlek (Halide Edip Adivar)	27	ÖA2, ÖA5, ÖA6, ÖA13, ÖA15, ÖA16, ÖA17, ÖA23, ÖA35, ÖA36, ÖA37, ÖA39, ÖA42, ÖA44, ÖA46, ÖA47, ÖA52, ÖA53, ÖA56, ÖA57, ÖA58, ÖA62, ÖA64, ÖA67, ÖA73, ÖA75, ÖA76
Nutuk (Mustafa Kemal Atatürk)	23	ÖA5, ÖA6, ÖA15, ÖA20, ÖA27, ÖA32, ÖA37, ÖA38, ÖA39, ÖA41, ÖA42, ÖA43, ÖA46, ÖA54, ÖA55, ÖA59, ÖA62, ÖA65, ÖA60, ÖA67, ÖA72, ÖA77, ÖA79
Yaban (Yakup Kadri Karaosmanoğlu)	22	ÖA5, ÖA6, ÖA9, ÖA13, ÖA16, ÖA21, ÖA35, ÖA39, ÖA41, ÖA42, ÖA44, ÖA50, ÖA51, ÖA52, ÖA55, ÖA57, ÖA58, ÖA60, ÖA64, ÖA65, ÖA60, ÖA75
Şu Çılgın Türkler (Turgut Özakman)	6	ÖA5, ÖA40, ÖA47, ÖA53, ÖA54, ÖA76
Prens (Machiavelli)	6	ÖA5, ÖA24, ÖA5, ÖA26, ÖA39, ÖA80
Çalıkuşu (Reşat Nuri Güntekin)	6	ÖA14, ÖA25, ÖA52, ÖA53, ÖA67
Osmancık (Tarık Buğra)	5	ÖA5, ÖA40, ÖA50, ÖA79, ÖA80
Vurun Kahpeye (Halide Edip Adivar)	4	ÖA14, ÖA41, ÖA42, ÖA44
Küçük Ağa (Tarık Buğra)	4	ÖA14, ÖA16, ÖA50, ÖA55
Sefiller (Victor Hugo)	4	ÖA16, ÖA49, ÖA57, ÖA58
Sinekli Bakkal (Halide Edip Adivar)	4	ÖA5, ÖA14, ÖA16, ÖA52
Devlet Ana (Kemal Tahir)	3	ÖA8, ÖA14, ÖA16
Devlet (Platon)	3	ÖA49, ÖA57, ÖA58
Mustafa Kemal (Yılmaz Özdil)	2	ÖA1, ÖA67
Tek Adam (Şevket Süreya Aydemir)	2	ÖA41, ÖA42
Dahi Diktatör (Celal Şengör)	2	ÖA1, ÖA43
Çankaya (Falih Rıfki Atay)	2	ÖA5, ÖA6
Cumhuriyet (Turgut Özakman)	2	ÖA5, ÖA58
Türkçülüğün Esasları (Ziya Gökalp)	2	ÖA24, ÖA26
Bozkurtların Ölümü (Hüseyin Nihal Atsız)	2	ÖA45, ÖA60
Bozkurtların Dirilişi (Hüseyin Nihal Atsız)	2	ÖA45, ÖA60
Bozkurtlar (Hüseyin Nihal Atsız)	2	ÖA60, ÖA71
Vatan Yahut Silistre (Namık Kemal)	2	ÖA5, ÖA76
Mukaddime (İbni Haldun)	2	ÖA5, ÖA57
Gazi Mustafa Kemal Atatürk (İlber Ortaylı)	2	ÖA5, ÖA71
Ankara (Yakup Kadri Karaosmanoğlu)	2	ÖA5, ÖA6
Fahrenheit 451 (Ray Bradbury)	2	ÖA7, ÖA49
İnce Memed (Yaşar Kemal)	2	ÖA8, ÖA52
Ulusların Düşüşü (Doran Acemoğlu)	2	ÖA18, ÖA80
Kanunların Ruhu Üzerine (Montesquieu)	2	ÖA24, ÖA26
Hayvan Çiftliği (George Orwell)	2	ÖA25, ÖA72
Bu Vatan Böyle Kurtuldu (Erol Mütercimler)	1	ÖA1
Divan-ı Lügatit Türk (Kaşgarlı Mahmut)	1	ÖA3
Kutadgu Bilig (Yusuf Has Hacib)	1	ÖA3

Codex Cumanicus (Mustafa Argunşah/Galip Güner)	1	ÖA3
Türkler ve Ötekiler (İbni Fadlan)	1	ÖA3
Atatürk (İpek Çalışlar)	1	ÖA4
Zeytindağı (Falih Rifki Atay)	1	ÖA5
Türk'ün Ateşle İmtihanı (Halide Edip Adivar)	1	ÖA46
Kıralık Konak (Yakup Kadri Karaosmanoğlu)	1	ÖA44
Üç İstanbul (Mithat Cemal Kuntay)	1	ÖA15
Dede Korkut Hikayeleri	1	ÖA55
Kök Tengri'nin Çocukları (Ahmet Taşağıl)	1	ÖA5
Sodom ve Gomore (Yakup Kadri Karaosmanoğlu)	1	ÖA5
Siyasetname (Nizamülmülk)	1	ÖA5
Bir Türk Ailesinin Öyküsü (İrfan Orga)	1	ÖA6
Korkunç Yıllar (Cengiz Dağcı)	1	ÖA7
Esir Şehrin İnsanları (Kemal Tahir)	1	ÖA8
Puslu Kıtalar Atlası (İhsan Oktay Anar)	1	ÖA8
Sancı (Emine Işınsoy)	1	ÖA16
Silahlara Veda (Ernest Hemingway)	1	ÖA16
Seyahatname (Evliya Çelebi)	1	ÖA71
Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi (İsmail Cem)	1	ÖA18
Kültür Örüntüleri (Ruth Benedict)	1	ÖA49
Tek Dünya (William Graider)	1	ÖA18
Hapishane'nin Doğuşu (Foucault)	1	ÖA18
Malazgirt'te Bir Cuma Sabahı (Yavuz Bahadıroğlu)	1	ÖA22
Elveda Buhara (Yavuz Bahadıroğlu)	1	ÖA22
Biz Osmanlıyız (Yavuz Bahadıroğlu)	1	ÖA43
Kapital (Karl Marx)	1	ÖA69
Arapların Gözünden Haçlı Seferleri (Amin Maalouf)	1	ÖA38
Kadı (İlber Ortaylı)	1	ÖA39
Türklerin Tarihi (İlber Ortaylı)	1	ÖA71
Devleti Aliye-i Osmanlı (Halil İncılık)	1	ÖA43
Kayı (Ahmet Şimşirgil)	1	ÖA43

Tablo 4'de öğretmen adaylarının, sosyal bilgiler lisans ders programı kapsamında kullanılabilecek tarihsel romanların isimlerinin neler olduğu sorulduğunda; *Ateşten Gömlek* (f: 27), *Nutuk* (f: 23) ve *Yaban* (f: 22) tarihi romanları ilk sıralarda yer almaktadır. Bazı öğretmen adayları da kitap ismi söylemekten ziyade sadece yazar ismi söylemeyi tercih etmişlerdir. Bunlar ise; *Cengiz Dağcı*, *Cüveyni*, *İlber Ortaylı*, *H.Nihal Atsız*, *Halid Hasan*, *Halil İncılık*, *Tolstoy*, *Çehov*, *İbni Haldun*'dur. Tarihi roman isimleri sorulduğunda; tarihi roman türünün dışında olarak ifade edebileceğimiz *Fahrenheit 541*, *Kanunların Ruhu Üzerine*, *Üç İstanbul*, *Hapishanenin Doğuşu* eserlerinin söylenmiş olması da dikkat çekici bir noktadır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Sosyal Bilgiler lisans derslerinde tarihsel roman kullanımına yönelik görüşleri ortaya koyulmak istenmiştir. Araştırmanın bulgularından hareketle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmanın *birinci sorusu* ile ilgili olarak öğretmen adayları; tarihsel romanların somutlaştırma, bilgilendirme/bilimsellik, etkin konuşma/diksiyon, kültür/medeniyet bilinci, genel kültür, ilgi çekicili, kalıcılık, farklı bakış açısı, empati, etkili ders işleme, bağlantılar kurma, sosyal bilgileri sevdirmek ve etkin vatandaş olma yönünde faydalar sağlayacağını vurgulamışlardır. Bu bulgulara dayanarak, öğretmen adaylarının dersin daha verimli ve eğlenceli hale getirilmesi için öğretimleri esnasında tarihsel romanlardan yararlanılmasını tercih ettiklerini göstermekle birlikte, meslek hayatlarında da tarihsel romanlardan faydalanma fikrine olumlu baktıklarını söylemek mümkündür. Alan yazına baktığımızda çalışmaya benzer olarak; Öztürk ve Otluoğlu (2002), çalışmalarında ders aracı olarak edebi ürünlerden ve özellikle de romanlardan faydalanılmasının öğrencinin “derse ilgisini çekme, derse karşı istekli olma, dersi anlama ve öğrendiklerini zihinlerinde daha kolay canlandırabilmelerine” yardımcı olduğunu da ortaya koymuşlardır.

Araştırmanın *ikinci sorusu* ile ilgili olarak öğretmen adayları, tarihsel romanlarda bulunması gereken özellikler olarak; ilgi çekici, bilgilendirici, tutarlı, evrensel, farklılıklara saygı, nesnel, akıcı, açık/anlaşılır, konuya/derse uygun, bütüncül, betimsel, kronolojik, eğlenceli, üst düzey düşünme becerisine uygun, gerçekçi, sınıf düzeyine uygun, kültürel konuları içeren, milli benliği geliştirici ve eleştirel nitelikleri belirtmişlerdir. Bu bulgu öğretmen adaylarının aynı zamanda dersin işlenme durumu, ders içeriği ve dersin öğretimi bakımından akademisyenler tarafından göz önünde bulundurulmasını beklediklerini göstermektedir.

Araştırmanın *üçüncü sorusu* ile ilgili olarak öğretmen adayları, yoğun olarak tarih derslerinin öğretiminde tarihi romanlardan faydalanılmasının; dersin monotonluktan çıkması, konunun tarihsel empati yoluyla daha iyi kavranıp yorumlanabilmesi, konuya uygun tarihsel romanlar vasıtasıyla tabiri caizse öğrencinin zaman tüneli yolculuğu yaparak, sözü geçen dönemin daha iyi kavranabilmesini sağlayacağı için özellikle tarih içerikli derslerde kullanılmasının büyük faydalar sağlanacağını ortaya koymuştur. Elde edilen bulgulardan hareketle sadece tarih dersleri değil ek olarak, edebiyat, coğrafya, ders kitabı incelemesi gibi farklı dersler de kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Çalışmaya benzer olarak; Şimşek (2006c) tarihsel romanların eğitimsel işlevine yönelik yaptığı çalışmada, tarihsel romanların tarihi sevdirmesi, dikkat çekici, somutlaştırıcı ve tasvirsel özellikleri bakımından eğitim açısından önemli bir değere sahip olduğunu da vurgulamıştır.

Araştırmanın *dördüncü sorusu* ile ilgili olarak öğretmen adayları, Sosyal Bilgiler lisans öğretiminde kullanılabilecek tarihsel roman isimlerini belirtmişler ve bunlardan en çok vurgulananlar, *Halide Edip Adıvar'ın Ateşten Gömlek*, *Mustafa Kemal Atatürk'ün Nutuk*, *Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Yaban* isimli eserleri olduğu bulgulanmıştır. Adı geçen eserler öğrenciler tarafından ders kapsamında en çok önerilen kitaplar olmakla, belirtilen diğer kitap önerileri de öğretmen adaylarının aslında ifade ettikleri kitaplara hakim olduklarını, bireysel olarak öğretimlerini destekleyici okumalar yapmayı tercih ettiklerini göstermektedir. Bu okumalar akademisyenler tarafından derse/konuya uygun olarak önerilmesiyle daha verimli sonuçlar ortaya koyarak, ders başarısını arttırmada olumlu yönde katkı sağlayacağını göstermektedir. Çalışmaya paralel olarak; Şimşek (2006b), çalışmada benzer olarak ilk

dikkati çeken bulgunun, öğrencilerin yazar ve eser bakımından bilgi zenginliğine sahip olmalarıdır. Bu durum da her iki çalışma açısından olumlu olarak değerlendirilmelidir. Ek olarak olumsuz bir bulgu olarak; öğretmenlerin öğrencilere tarihsel roman okumaları yönünde yeteri kadar önerilerde bulunmadıklarını, hatta bu konuda yeterli literatür bilgisine de sahip olmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Bundan mütevellit, öğretmenlerin tarihsel romanlardan nasıl yararlanabilecekleri konusunda bilgi eksiklikleri olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca literatür taraması neticesinde çalışmaya benzer olarak şu verilere de ulaşılmıştır:

Yeşilbursa ve Sabancı (2015), çalışmasında derslerde edebi ürün kullanımı olarak daha çok edebi romanlardan faydalandığını ifade etmekle birlikte, öte yandan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının edebi eser kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, bu konuda aldıkları eğitimin ise uygulama boyutunda yeterli olmadığı belirtilmektedir.

Tokdemir (2016), çalışmasında tarih derslerinde tarihsel romanlarının kullanılmasının öğrencinin tarihi alan bilgisine yönelik eğitimlerine katkı sağladığı ve bilişsel becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmış ve öğrencilerin tarihsel romanlara yönelik tutumlarının ise olumlu yönde olduğunu saptanmıştır.

Dolmaz (2018), çalışmasında derslerde kullanılacak tarihsel romanlarda sade bir dil kullanılmış olmasının daha tercih edilebilir olduğunu sonucuna varıldığını belirtmekle birlikte, derslerde tarihsel roman kullanımının öğrenciye çok yönlü bakış açısı sağladığını, dersi kuru bir anlatımdan kurtararak daha eğlenceli hale getireceğini ortaya koymuştur.

Öztürk (2011), çalışmasında ders kapsamında tarihsel roman kullanımının zorunlu tutulması, bazı öğrenciler açısından kitap okumaya yönelik tutumlarını olumlu etkilememesine rağmen; genele bakıldığında, tarih derslerinin öğretiminde tarihsel romanlardan faydalanılması öğrencilerin hem kitap okumaya yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilemekte, hem de öğretmen adaylarının tarihe ilgisinin arttırmasına yardımcı olmaktadır.

Bu sonuçlardan hareketle; Sosyal Bilgiler öğretiminde tarihsel romanlardan faydalanılması öğrencinin derse olan yaklaşımını olumlu yönde etkilemekte ve öğrencilerin ilgisini çekmeye yardımcı olmaktadır. Öğrencilerin bilişsel düzeylerinin gelişimi bakımından olumlu yönde etkiye sahiptir. Ancak tüm bunlara rağmen derste öğretim materyali bakımından tarihsel roman kullanımının beklenen düzeyde olmadığı çıkarımında bulunmakta mümkündür. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler lisans öğretiminde akademisyenlerin, derslerine uygun tarihsel romanların bir listesinin hazırlayarak, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarına önermeleri, derslerini bu kitaplardan yapılan alıntı ve örneklerle işlemeleri önerilmektedir. Bu aynı zamanda hem kitap okuma oranının artmasına katkı sağlayacak, hem de öğrencinin tarihini severek, sıkılmadan öğrenmesini sağlayacaktır. Bununla birlikte en önemlisi de milli bilincin gelişimine olumlu yönde katkı sağlayacağı beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Ata, B. (2000). Tarih öğretiminde bir araç olarak tarihi romanlar. *Türk Yurdu*, 153-154, 158-165.
- Aykaç, N. (2007). İlköğretim sosyal bilgiler dersi eğitim-öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (22), 46-73.
- Beldağ, A. ve Aktaş, E. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde edebî eser kullanımı: nitel bir çalışma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 953-981.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E. Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative Inquiry & Research Design Choosing Among Five Approaches*. Sage Publications.
- Demir, S. B. ve Akengin, H. (2014). *Hikâyelerle Sosyal Bilgiler Öğretimi* (3. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dolmaz, M. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel roman kullanımına yönelik öğrenci görüşleri. *Tübad*, 3(1), 54-67.
- Karasar, N (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kocabıyık Kaymak, B. (2016). Sosyal bilgiler öğretimi: onlar bizim için keşfetti. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 1(1), 75-86.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (S. Turan, Çev. Ed.). Ankara: Nobel.
- Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2002). Sosyal bilgiler öğretiminde yazılı edebiyat ürünlerini ders aracı olarak kullanmanın duyuşsal davranış özelliklerini kazanmaya etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 15, 173-182.
- Öztürk, İ.H. (2011). Tarih öğretmeni eğitiminde tarihsel romanların kullanımı: bir eylem araştırması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*,12(4), 277-301.
- Şimşek, A. (2006a). İlköğretim sosyal bilgiler dersinde tarihsel hikâyeye yönelik öğrenci görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1),187-202.
- Şimşek, A. (2006b). Bir öğretim materyali olarak tarihsel romana yönelik öğrenci ve öğretmen görüşleri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 5(4),73-81.
- Şimşek, A. (2006c). Tarihsel romanın eğitimsel işlevi. *Bilgi*, 37, 65-80.
- Tokdemir, M. A. (2016). Osmanlı Devleti'nin kuruluşunun öğretilmesinde tarihsel roman kullanımı: devlet ana romanını okumak. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(3), 1469-1486
- Yeşilbursa, C. C. ve Sabancı, O. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünlerin kullanımına yönelik görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36,19-33.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YÖK (tarihsiz). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı. 18. Aralık 2018 de indirilmiştir.
http://www.yok.gov.tr/documents/10279/41805112/Sosyal_Bilgileri_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf